

KVINNHERRAD-

Nr. 2 juli 2007

magasinet

Bøkkerverkstaden i Uskedalen - ein enda meir spanande møteplass

Bøkkerverkstaden nede ved Storsundet på Rød i Uskedalen er både eit eineståande kulturminne og ein unik møteplass med tanke på tilskipingar av ymse slag og 23. juni blir den enda meir attraktiv. Då blir ein nesten 20 meter lang og vel fire meter brei kai opna etter stor dugnadsinnsats. Det skjer under den årlege, tradisjonelle bøkkervelden.

Det er overskotet av desse arrangementa som har gjort det mogeleg å satsa på ein slik kai, men det er likevel ikkje nok. Difor vil dei skaffa inntekter ved å leiga ut Bøkkerverkstaden med kai til blåturgrupper, personalgrupper, lag og organisasjonar.

Kaien er så stor at mange gjester kan få plass der utan problem.

Det har vore eit mangeårig ynskje å få ein slik kai ved Bøkkerverkstaden, for at ein skulle kunne ta i mot folk som kjem sjøvegen – slik ein gjorde det i tidlegare

tider. Nå er det berre fantasien som set grenser for originale måtar å komma til triveleg samver i den høgst spesielle atmosfæren i den gamle verkstaden.

I byrjinga av juni slo eit brudepar an tonen – dei kom luftvegen til brudlaupsfesten sin i verkstaden. Kva blir det neste?

Tønneproduksjon i tretti år

Men mange av dei som kjem til Bøkkerverkstaden i dag er nok heller ”blanke” med omsyn til kunnskap om kva som har gått føre seg i dette huset med den digre og dominerande skorsteinen. Stutt sagt gjekk det her føre seg produksjon av tønner frå sist i 1880-åra til først på 1920-talet.

Slik produksjon har vore viktig for mange lokalsamfunn langs kysten ned gjennom århundra og svært mange av småbrukarane både i vår bygd og andre bygder henta velkomne inntekter på denne måten. Godt sildeinnsig ga støtet til verksemda. Far lærte son bøkkerhandverket. Dei arbeidde tønner i eit uthus, i kjellaren eller kanskje i naustet. Særleg gjorde gardar med skog

det godt på denne produksjonen, som på einskilde bruk vara heilt inn på 1940-talet.

Det var folket på bruksnummer tre på Rød som fekk bygd den etter måten store verkstaden og det var truleg Jens Kristoffer Jensson som gjorde det. Han var son av Jens Jensson Myklebust og Kari Nilsson Skorpo og vart fødd i 1870. Folketeljinga for 1900 fortel at han dette året dreiv med tønneproduksjon. Seinare flytta han til Borgundøy saman med kona, Andrea fødd Dale.

Utanfor verkstaden vart det i si tid sett opp eit lagerbygg med høve til innlasting rett frå lageret, men dette bygget vart rive og sett opp som løe av Helge Rød.

8 - 10 mann på det meste

Tønneverkstaden på Rød gav på det beste arbeid til 8 -10 mann. Av folketeljinga for 1900 går det fram at det var 67 bøkkarar i arbeid i kommunen, men det var berre slik som laga tømmer i smått. Den

Bøkkerverkstaden med den nye kaien til venstre

BØKKERVERKSTADEN I USKEDALEN

Det har vore mange gilde samkomer i Bøkkerverkstaden allereie. Her slår Kristian O. Bringedal an tonen. Han har vore den sentrale drivkraft i arbeidet med å gje Bøkkerverkstaden ein ny funksjon i ei ny tid.

store tønnefabrikken i Dimmelsvik kom utanom og der kunne det vera meir enn 30-40 mann i arbeid. På eit bilete i Bygdesoga er det 34 arbeidarar.

Det er dermed dekning for å seia at langt over 100 mann dreiv med produksjon av tønner i Kvinnherad rundt århundreskiftet. Men yrket hadde vore viktig lenge. Til dømes heiter det i femårsmeldinga til amtmannen for bolken 1866/1870 at fartøybygging og tønneproduksjon sysselsette mange.

Bøkkeryrket var av amtmannen rubrisert under "sysselsætter mange hender" og "give overskud til salg". På ein ti timars arbeidsdag laga kvar mann på det jevne 10 tønner.

Men allereie på 1500-talet var det tønneproduksjon som ei attåtnæring til gardsbruket. Produksjonen var konjunkturbestemt og nær knytt til sildesaltinga langs kysten.

I bygdesoga står det at tønnefabrikken i Dimmelsvik skapte liv og rørsle og at dei store skipa som kom frå Sør-Amerika med stav førde med seg ein pust frå verda der ute. Det var ein bi-effekt av tønneproduksjonen her inne i fjordane.

Over til større fabrikkar

Men i åra etter 1920 var det slutt ved dei mindre verksemdene. Med straum vart produksjonen automatisert og større tønnefabrikkar vart einerådande.

Korleis var så arbeidsprosessen? Stikkordmessig kan den kort samanfataast slik: Først vart tønneformene forma, og så satt saman ("å reise tønna"). Så kom fyring, driving, kryssing/loggarbeid, forming av botnar, tønneband, isetjing av botnar og kontroll. Den som for moro har delteke i tønneiseing under samkomer i Bøkkerverkstaden veit at det er ikkje berre enkelt!

Då Bøkkerverkstaden vart gjenopna som museumshus i 1995 skreiv avisene at Kristian O. Bringedal hadde vore den store pådrivaren bak prosjektet og det var ingen usamde i. I åra som har gått sidan har han også vore den drivande kraft.

Men det er Hallvard Rød som eig verkstaden.

Den nye kaien vart uoffisielt opna med brudlaup og det lukkelege paret kom

